

พัชรिता วรศาลศิริ, วิศิษฐ์ วิทยุรัตน์, อาทิตยา วงศ์คำมา, ธนวัตี จันทร์เทียน, วรวิทย์ ดิตเทียน, ภูติศศักดิ์ ท่อศิริโกวัฒน์,
ภัทรินทร์ ศิริทรากุล, กัมพล ศิริชัยสิทธิ์, ดารินทร์ อารีโชคชัย

ทีมประเมินสถานการณ์สาธารณสุข (Situation Awareness Team: SAT) กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

✉ outbreak@health.moph.go.th

สถานการณ์การเกิดโรคประจำสัปดาห์ที่ 4 ระหว่างวันที่ 25 - 31 มกราคม 2558 ทีมประเมินสถานการณ์สาธารณสุข กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. ผู้ป่วยเข้าข่ายเฝ้าระวังโรคโคโรนาไวรัส สายพันธุ์ 2012 กรุงเทพมหานคร 4 ราย ในสัปดาห์นี้ มีผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจที่มีประวัติเดินทางไปประกอบพิธีอุมเราะห์ ที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย จำนวน 4 ราย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รายที่ 1 ผู้ป่วยชายไทย มุสลิม อายุ 74 ปี ปฏิเสธโรคประจำตัว เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2558 ไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลพญาไท 3 เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2558 ด้วยอาการ ไข้ 37.6 องศาเซลเซียส ไอมีเสมหะ ผลการตรวจ Influenza Rapid Test ให้ผลลบ ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ พบสารพันธุกรรมของเชื้อ Human Adenovirus และ Human Rhinovirus แต่ไม่พบสารพันธุกรรมของเชื้อโคโรนาไวรัส 2012

รายที่ 2 ผู้ป่วยหญิงไทย 29 ปี ปฏิเสธโรคประจำตัว เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2558 ด้วยอาการ ไข้ 38 องศาเซลเซียส ไอ แน่นหน้าอก เข้ารับการรักษาที่คลินิกเอกชน ทำอาภาศยาน สุวรรณภูมิ และส่งรักษาต่อที่สถาบันปาราศนราตुर เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2558 ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ พบสารพันธุกรรมของไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิด A สายพันธุ์ H1N1/2009 *Mycoplasma pneumoniae* และ Human coronavirus 229E แต่ไม่พบสารพันธุกรรมของเชื้อโคโรนาไวรัส 2012

รายที่ 3 ผู้ป่วยหญิงไทย มุสลิม อายุ 74 ปี มีโรคประจำตัว เป็นเบาหวาน เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 17 มกราคม 2558 ไข้ ไอ มีน้ำมูก จึงเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลประชาชนพัฒนา เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2558 ด้วยอาการ ไข้ 38.9 องศาเซลเซียส ไอมีเสมหะ อ่อนเพลีย ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการพบสารพันธุกรรมของ Influenza B virus แต่ไม่พบสารพันธุกรรมของเชื้อโคโรนาไวรัส สายพันธุ์ใหม่ 2012

รายที่ 4 เป็นชายไทย มุสลิม อายุ 21 ปี (หลานของรายที่ 3) ปฏิเสธโรคประจำตัว ผู้ป่วยไปรับการรักษาเป็นผู้ป่วยนอก ที่โรงพยาบาลประชาชนพัฒนา เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2558 ด้วยอาการ ไข้สูง 39 องศาเซลเซียส ผลการตรวจ Influenza Rapid Test ให้

ผลบวกต่อ flu B จึงไม่ได้ทำการตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อโคโรนาไวรัสสายพันธุ์ใหม่ 2012

ประเมินสถานการณ์และความเสี่ยงของประเทศไทย ในสัปดาห์ที่ผ่านมา มีรายงานผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจที่เดินทางกลับจากการไปประกอบอุมเราะห์ 4 ราย ยังไม่พบเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ 2012 โดยอย่างไรก็ตามยังอยู่ในระยะเฝ้าระวังจนครบ 14 วัน ซึ่งเทศกาลอุมเราะห์ประชาชนจะเริ่มทยอยเดินทางไปจนถึงเดือนมิถุนายน ซึ่งมีแนวโน้มของการระบาดในปีนี้นั้นเช่นกัน ดังนั้น ควรต้องทำการเฝ้าระวังผู้เดินทางกลับจากการแสวงบุญ แม้ว่า จะเดินทางไปในเมืองที่ไม่มีรายงานการเกิดโรคก็ตาม

2. โรคลิสเทอริโอซิส กรุงเทพมหานคร 1 ราย เป็นเพศหญิง อายุ 32 ปี ตั้งครรภ์แรก อายุครรภ์ 32 สัปดาห์ อาการสำคัญมีไข้สูง ไอ เจ็บคอ เป็นเวลา 2 วันก่อนมาโรงพยาบาล จากนั้น 1 วันก่อนมาโรงพยาบาลมีอาการท้องแข็งมาก เด็กดิ้นน้อยลง จึงเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในที่โรงพยาบาลแผนกห้องคลอดเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2558 เวลา 03.35 น. ผลการตรวจร่างกายเบื้องต้น สัญญาณชีพ ความดันโลหิต 105/52 มิลลิเมตรปรอท ชีพจร 118 ครั้งต่อนาที อัตราการหายใจ 22 ครั้งต่อนาที ปากมดลูกเปิด 1 เซนติเมตร แพทย์วินิจฉัย R/O URI with Preterm Labor และได้เก็บตัวอย่างเลือดเพาะเชื้อส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการในวันเดียวกัน แพทย์ได้ตรวจประเมินสภาพทารกในครรภ์ไม่พบการเต้นของหัวใจทารก และมารดามีอาการเจ็บครรภ์มากขึ้นและคลอดปกติ เมื่อเวลา 08.55 น. ทารกเพศชายเสียชีวิตตั้งแต่อยู่ในครรภ์ ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2558 พบเชื้อ *Listeria monocytogenes* ประวัติการเจ็บป่วยและปัจจัยเสี่ยงพบว่า ประมาณ 2 สัปดาห์ก่อน สามีได้ซื้อแอปเปิ้ลสายพันธุ์ “กาล่า” มาจำนวน 4 ผล จากซูเปอร์มาเก็ตใกล้บ้าน สามีรับประทานไปจำนวน 2 ผล (ประมาณวันที่ 5 มกราคม 2558) โดยล้างน้ำและไม่ได้ปอกเปลือก สามีมีอาการคล้ายไข้หวัด ต่อมาอาการหายเป็นปกติ ส่วนผู้ป่วยรับประทานพร้อมกับสามีไปประมาณ 1/4

ผล และมีอาการคล้ายกับสามมี ต่อมาอีก 1 สัปดาห์ (ประมาณวันที่ 12 มกราคม 2558) ผู้ป่วยได้รับประทานแอปเปิ้ลไปอีก 1 ผล โดยปกติ ผู้ป่วยจะชอบรับประทานสลัดที่ซื้อจากซูเปอร์มาเก็ตใกล้บ้านแห่งเดียวกันด้วยประมาณ 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1 กรุงเทพมหานคร ได้ให้คำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลในการเฝ้าระวังในกลุ่มเสี่ยง

3. ผู้ป่วย *Anaphylaxis* หลังจากได้รับวัคซีนป้องกันโรคคอตีบ-บาดทะยัก (dT) จังหวัดพะเยา 1 ราย เป็นชายไทย อายุ 43 ปี โรคประจำตัวเป็นความดันโลหิตสูง หัวใจล้มเหลว ไปรับวัคซีนป้องกันโรคคอตีบ-บาดทะยัก ตามโครงการรณรงค์สร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคของกระทรวงสาธารณสุข เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2558 เวลา 07.40 น. โดย รพ.สต. จัดบริการหน่วยเคลื่อนที่ไปให้วัคซีนแก่ประชาชนในหมู่บ้าน หลังจากได้รับวัคซีน ผู้ป่วยมีอาการเวียนศีรษะ คลื่นไส้ เนื่องจากบ้านมีระยะห่างจากสถานที่มารับวัคซีนเพียงประมาณ 100 เมตร หลังจากเดินกลับถึงบ้าน เวลาประมาณ 08.00 น. มีอาการหายใจขัดแน่นหน้าอกและหมดสติ ญาตินำส่งโรงพยาบาลแม่ใจถึงโรงพยาบาล เวลา 08.40 น. ตรวจร่างกายแรก รับไม่พบสัญญาณชีพ แพทย์จึงทำการฟื้นชีพ (CPR) ให้ Adrenaline และส่งต่อไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลพะเยา ถึงเวลา 09.15 น. แรก รับ ความดันโลหิต 116/84 มิลลิเมตรปรอท ชีพจร 125 ครั้งต่อนาที ไม่รู้สึกตัว (E1M1V1) ขณะนี้ผู้ป่วยใส่ท่อช่วยหายใจและรับการรักษาอยู่ในหอผู้ป่วยภาวะวิกฤต มีภาวะสมองบวมและไม่รู้สึกตัว แพทย์วินิจฉัย Anaphylactic shock ทีมสอบสวนโรคได้ทำการตรวจสอบวัคซีนรุ่นการผลิตดังกล่าวพบว่าเป็น Lot no.0410514 หมดอายุเดือนมีนาคม 2560 มีผู้ที่ร่วมรับวัคซีนในหน่วยบริการเดียวกันในวันเดียวกันกับผู้ป่วยทั้งสิ้น 124 คน ยังไม่มีใครมีอาการผิดปกติรุนแรง สำนักโรคติดต่อทั่วไป สำนักสื่อสารความเสี่ยง และสำนักระบาดวิทยา ลงพื้นที่เพื่อทำการตรวจสอบเวชระเบียนของผู้ป่วย เตรียมนำเข้าที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาอาการภายหลังได้รับวัคซีน และสื่อสารทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เพื่อประกันความมั่นใจทางด้านความปลอดภัยของวัคซีน

4. โรคเท้าช้าง จังหวัดระยอง 1 ราย เป็นเด็กชายไทย อายุ 4 เดือน 8 วัน ขณะป่วยอยู่หมู่ที่ 10 ตำบลชากบก อำเภอบายค้าย จังหวัดระยอง เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2558 ด้วยอาการมีไข้ ผื่นแดงที่ก้นและอวัยวะเพศ แพทย์ตรวจร่างกาย น้ำหนัก 6.5 กิโลกรัม อุนหนุมีกาย 38.5 องศาเซลเซียส ชีพจร 128 ครั้งต่อนาที อัตราการหายใจ 36 ครั้งต่อนาที ไม่พบอวัยวะบวมโตหรือขาบวมโต แพทย์ได้ทำการเก็บตัวอย่างเลือด ผลตรวจพบ microfilaria วินิจฉัย R/O filariasis จึงส่งต่อผู้ป่วยไปที่โรงพยาบาลระยอง แพทย์เก็บตัวอย่าง

เลือดผู้ป่วย เวลาประมาณ 14.00 น. ผลตรวจพบ microfilaria ให้การรักษา Diethylcarbamazine syrub โรงพยาบาล ระยองได้เก็บตัวอย่างเลือดได้ส่งให้สำนักงานป้องกันและควบคุมป้องกันโรคที่ 3 ชลบุรี เพื่อดูผลเลือดจากสไลด์อีกครั้ง ผลพบ *Brugia* spp. และได้ส่งตัวอย่างเลือดต่อมายังสำนักโรคติดต่อฯ โดยแมลงเพื่อดำเนินการยืนยัน โดยทำ PCR และตรวจ antibody (รอผลสัปดาห์หน้า) จากการลงพื้นที่สอบสวนโรค ลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นบ้านปูนชั้นเดียว เช่าอยู่อาศัย มีสมาชิก 7 คน บ้านไม่มีมุ้งลวด ลักษณะสิ่งแวดล้อมรอบบ้าน ตรงข้ามบ้านเป็นสวนยาง ข้างบ้านเป็นลักษณะป่ารก (หลัง 2 ทุ่ง ยุงเยอะ) ใกล้วัด จากประวัติของญาติผู้ป่วย พบว่าปี พ.ศ. 2557 บิดาของเด็กเคยไปอยู่อำเภอทับละมุ จังหวัดพังงา อยู่นาน 1 เดือน หลังจากนั้นไม่ได้ไปยังจังหวัดอื่น ปี พ.ศ. 2554 ลุงของเด็กเคยเป็นทหาร ไปอยู่ยะลาประมาณ 1 สัปดาห์ และไปประจำที่ตาก 6 เดือน ประวัติการสัมผัสสัตว์เลี้ยง มีสุนัข 1 ตัว เลี้ยงมา 1 ปี แต่ไม่ได้คลุกคลีใกล้ชิดกับผู้ป่วย ในบริเวณรอบบ้าน มีสุนัขของบ้านอื่น 3 - 4 ตัว ไม่มีแมว และจากการสำรวจประชากรพบชาวเขมรอยู่ในพื้นที่ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 ชลบุรี ได้ให้คำแนะนำที่ให้กับญาติ ดังต่อไปนี้ ป้องกันการถูกยุงกัด โดยให้นอนในมุ้ง ทายากันยุง ให้ผู้ป่วยกินยาสม่าเสมอตามที่แพทย์สั่งและไปตรวจตามนัด และไม่ควรให้สัตว์ เข้ามาบริเวณที่อยู่อาศัยภายในบ้านที่มีเด็กเล็ก

สถานการณ์ต่างประเทศ

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสอีโบล่า แถบแอฟริกาตะวันตก ข้อมูลองค์การอนามัยโลก ณ วันที่ 30 มกราคม 2558 มีรายงานผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสอีโบล่าในภูมิภาคแอฟริกาตะวันตกรวมทั้งสิ้น 22,159 ราย เสียชีวิต 8,844 ราย โดยในประเทศที่มีการระบาดในวงกว้าง 3 ประเทศ ได้แก่ กินี โลบีเรีย และเซียร์ราลีโอน พบผู้ป่วยสะสม 22,124 ราย เสียชีวิต 8,829 ราย ผู้ป่วยรายใหม่ใน 21 วันล่าสุด มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องในประเทศโลบีเรีย แต่กลับสูงขึ้นเล็กน้อยในประเทศกินี และยังคงพบผู้ป่วยรายใหม่จำนวนมากในเซียร์ราลีโอน ส่วนประเทศที่มีผู้ป่วยรายแรกหรือมีการระบาดในพื้นที่จำกัด ได้แก่ ไนจีเรีย เซเนกัล สหรัฐอเมริกา สเปน มาลี และสก็อตแลนด์ พบผู้ป่วยสะสม 35 ราย เสียชีวิต 15 ราย โดยเป็นผู้ป่วยประเทศไนจีเรีย 20 ราย (เสียชีวิต 8 ราย) เซเนกัล 1 ราย ไม่เสียชีวิต สเปน 1 ราย ไม่เสียชีวิต และสหรัฐอเมริกา 4 ราย (เสียชีวิต 1 ราย) มาลี 8 ราย (เสียชีวิต 6 ราย) และสก็อตแลนด์ 1 ราย ไม่เสียชีวิต ซึ่งไนจีเรีย เซเนกัล สเปน สหรัฐอเมริกา และมาลี ได้รับการประกาศโดยองค์การอนามัยโลกว่า ปลอดภัยจากโรค ติดเชื้อไวรัสอีโบล่าแล้ว ส่วนประเทศสก็อตแลนด์ยังอยู่ในช่วงเฝ้าระวังโรค

